

Gospodarske stvari.

Nevolja pri kobilah.

Sedaj se bliža čas, da kobile, ki so breje, povržejo ali pa tudi, kar se izgodi rado, izvržejo. Ako se pripeti zadnje, je zmerom večja ali manjša škoda gospodarju. Ne samo, da je eno leto za-nj gledé konjereje izgubljeno, večkrat še izgubi tudi kobilu, ker mu pogine ali koj, ko izvrže ali pa čez nekaj dni ali tednov.

Vselej se ne da tej nesreči priti v okom, v časih pa je vendar-le mogoče — tedaj, če izvrže kobilu, ker se z njo ni prav ravnalo. Naši bralci nam bodo torej gotovo hvaležni, če jim v kratkem in kolikor je možno, povemo na tem mestu, kako da naj ravnajo, naj se ubranijo take nesreče.

Kobila izvrže, kedar spravi iz sebe žrebe, še predno je v njej dozorelo. Prav za prav pa ona izvrže, če da iz sebe žrebe, ki še ni bilo za življenje, torej mrtvo. Ako pa je žrebe živo in se le povrže prerano, to še ni izvrženje. Izvrže po pravem tedaj kobilu le, ako se ji kaj izgodi s kraja ali sredi nošenja; prerano povrže pa le že proti koncu.

Izvrže pa kobilu ali kar h krati ali pa se naznanja to že naprej, posebno kedar le prerano povrže, kobilu kaže se boleno, noče žreti, je nemirna, itd. Naj pa gospodar, kolikor je mogoče, odvrne izvrženje, treba mu je znati uzroke, zavoljo katerih se izgodi izvrženje.

Najprej je pač to, ako primanjkuje kobili v krvi kislika in se kupiči v njej ogljikove kisline. Izgodi pa se to pri boleznih, ki so združene s hudo mrzlico ali vročnico, tedaj pri „influenči“, legarju itd. Isto pa se izgodi tudi, ako se kobilu preveč napenja v diru ali težki vožnji. Iz tega sledi toraj največkrat velika škoda za gospodarja — to vselej, ako še nosi kobilu pretesno vprego.

Enako se izgodi, če se v kobili kri pre-naglo izpremeni. Po takem je nevarno puščati breji kobili in sploh vse, kar ji odpelje večjo mero krvi. Blizo enako dela na izvrženje vse, kar seže kje kako nerodno do vreče, v kateri zori kobilji sad. Sem spada udarec ali sunek v trebuh, če pade kobilu, če se preiskuje su-rovo, je-li breja in česar ne smemo opustiti, ako stoji kobilu na tleh, ki so spredaj za veliko višja, kakor pa zadej.

Tudi krma, ki napenja, ali taka, ki vzame v trebuhu veliko prostora, da-si ne izda sicer veliko, n. pr. slama, ako se poleg nje ne polaga drugih tečnših reči, pouzroči celo lahko izvrženje. Ona namreč raztegne želodec in čreva ter pritiska tako na ono vrečo, v kateri leži mladič, in na prsi — oboje pa je krivo, da se v krvi naredi več ogljikove kisline in kobilu izvrže.

Krma, ki nima veliko živežnih snovi v sebi, pa je celo lahko kriva, da se mladič ne redi po volji in torej pogine — nov uzrok za izvrženje. Tudi premrzla voda, taka iz platinjskih potokov, iz snega ali leda ali pa voda, ki je skažena, n. pr. z gnojnico, ali mijilnico, lahko škoduje kobili, da izvrže.

Redkeje pa vendar še prevečkrat je kriva, da kobilu izvrže, trava ali žito, koruza in sploh vse, kar ima glive. H koncu še naj opomnimo, da je kje kateri kobili že vrojeno — izvrženje. Kakor se pravi, prenese se to tudi od kobile do kobile, da izvrže, vendar pa sodimo, da to ni resnica — vsaj pri kobilah ne. Nočemo pa tajiti, da pride to včasih, kakor kuga čez kobile, vendar pa ni v resnici kuga, ampak da se izpeljati iz uzrokov, ki smo jih naveli: če je namreč taci pri večih kobilah, večih hlevih, izvrže pač več kobil.

Izlasti o slabih letinah godi se to rado. To lahko, kajti kobilam se daje manj ali slabša krma in to je krivo da se v njih kri slabi ali da se mladiči ne redé, kakor je potrebno. Izvrženje je pa potlej lahko, kakor vsled kake kuge obilo.

Pomoči se v tem ne da drugače, kakor če gledaš, da se pri tvoji kobili ne bode kaj takega izgodilo, kar bi jo pripravilo, da izvrže. Treba ji je tedaj prave, čem več je mogoče, tečne krme in glej za to, da ji boš prav od-biral krmo. Breja kobilu nima samo sebe rediti, ampak tudi mladiča, ki ga nosi v sebi; po vrhu pa še ti opravlja marsikatero delo.

Čisto posebej je treba, da skrbiš kobili v drugi polovici nošenja za tečno, lahko prebavljivo krmo. Priporoča se v to najbolj seno in oves. Ovsu je za to še posebno treba, ker daje zrebetu snovi za kosti. Če teh ne dobi, ali ti pogine ali pa se povrže z mehkim udjem. Piti daj ji na den večkrat snažne pa prestane vode.

Gibanja je istotako treba kobili in lahko jo toraj rabiš za delo, samo preveč ji ga ne nalagaj in tacega ne, pri katerem se oškoduje na trebuhu. Tepenje in suvanje se vé, da ne služi nikoli, najmanj pa, ako je kobilu v nošenju.

Stoji ti pa kobilu najbolj na ravnem in ne daj je človeku preiskovati, ki tega ne umeje. Ako pa je kobilu že večkrat izvrгла, treba je pomisliti, zakaj da je izvrгла in če si našel, da ni pravega uzroka bilo, ne goni je več k žrebcu, kajti brž ko ne ji je to vrojeno. Zoper to ni pomoči.

Ko bi mislil, da je nalezljivo izmetavanje, ne pusti, ako ti je ena izvrгла in to vidno brez uzroka, več drugih z njo v enem hlevu. Ako ti vzboli kobilu, kedar je že delj časa v nošenju, treba ti je posebno gledati na-njo in tudi po zdravnika ji poslati.

Sejmovi. Dne 7. marcija pri sv. Petru pod sv. gorami, v Ratanji vesi in v Ljutomeru. Dne 8. marcija na Pilštanju. Dne 10. marcija v Kapeli, v Dolu, v Strassu, v Kostivnici in pri sv. Juriju pod Tabrom. Dne 11. marcija pri sv. Magdalenii v Marib. predmestju.

Dopisi.

Od sv. Lovrenca na kor. žel. (Vesela. Sitnobe.) Naše kmečko bralno društvo je dne 20. pr. m. kaj veselo zborovalo pri g. Pernatu. Zbralo se je bilo toliko ljudi, da so bili vsi prostori kar natlačeni. Res, lepše bi našim nasprotnikom ne bili mogli pokazati, kako malo nas je vse njih strastno in strankarsko postopanje prestrašilo. Navzoči niso bili le prvi in najveljavniši možje iz okolice, temveč bilo je tudi lepo število gostov in med njimi tudi taki, katerim se je že milostno uklanjala prva in najvišja glava naših zopernikov. — Hvala toraj vam vrli gostje iz Ruš, hvala vam, krepki možje iz prerrojene Ribnice in Vuhreda, ki ste s svojo predrago nam navzočnostjo veličastno povzdignili slovesnost veselega večera! Bog daj, da bi se vzajemnost in bratovska ljubezen med obstoječimi bralnimi društvi ob severnem pobočju Pohorja, ki se je ta večer tako lepo pokazala, prav utrdila, okreplila in oživila! Potem se smemo nadjati, da bodo naša društva obrodila mnogo zlahtnega sadu. Ona bodo budila narod, da pride do zavednosti in se v omiki povzdigne; tako nam bodo prisijali milejši dnevi, naš rod pridobil si bo povsod veljavo in spoštovanje in ne bode več klečepalil pred tistimi, ki sicer med nami in od nas živé, pa nas vendar na vse moč sovražijo ter nas in naš jezik zaničujejo. Vspored veselice vršil se je v najlepšem redu. Imeli smo srečo tudi mi oddaljeni od mesta slišati slovečo vojaško godbo domačega našega pešpolka. Č. g. K. iz Vuhreda nam je v lepi domači jedrnat besedi kazal junaštvo in hrabrost naših vrlih sinov, ki so po vseh bojiščih prelivali kri za vero, dom in cesarja. Šaloigra „Bob iz Kranja“ igrala se je prav vrlo, temu se je treba tem bolj čuditi, ker najdemo med petero igralci tri prav iz kmečkega stanu: Petra Korman, Mico Korman in Lojzo Ladinek, slava vam! Za tem se je pričela prosta zabava s prijateljskimi napitnicami, s petjem in plesom, ki je marsikomu prehitro pretekla, dasiravno je trpela od ranega jutra. (Konec prih.)

Iz Šmartna na Paki. (Pogreb. Odgovor.) Žalostno so se glasili Pački zvonovi v jutru 5. svečana t. l., tužno je donela pesem: „Blagor mu, ki se spočije, v črni prsti v Bogu spi! lepše solnce njemu sije, lepša zarja rumeni;“ ko smo truplo vlč. g. župnika Jerneja Cocej-a materi zemlji izročili. Oni so po dolgi bolezni,

v kateri se jim je po izreku zdravnikov, kakor so preč. g. dekan v svojem govoru omenili, večkrat žolč razlil. K pogrebu se je bilo zbralo 22 č. g. duhovnikov in brezštevila množica ljudstva, da se je v cerkvi kar trlo. Bili so rajni gospod Jernej mili, tihi; dobrega in prijaznega srca. Žalibog, da jih niso vsi spoznali. Ko so še na mrtvaškem odru ležali, je marsikateri župljanov rekel: Škoda tako dobrega gospoda; vedno so bili tako dobri in prijazni; za vsakega so imeli vselej in povsod prijazno in šaljivo besedo. Naj počivajo v miru! — Neki gospod dopisnik v „Gospodarstveni prilogi“ k 7. številu „Slov. Gosp.“ toži, kako mu je „šulverinler“ s tožbami nagajal in v sobo branil, do katere nobene pravice imel ni. Ali pa je do sobe pravice imel ali ne, to povesta gosposkina odloka dne 13. dec. 1885 št. 375 in 10. avgusta 1886 št. 218. V sobo je branil (in ubranil), ker je nekdo na steno različne karikature kracal. „Neke reve“ (ki pa še niso nikjer beračile) so se napravi drevesnice ustavljale. To je res, ali ne da bi jih bil „kitasti človek podhujskal“, ampak zato, 1) ker tudi reva sme in mora svojo pravico braniti, ne pa jo v nemar pustiti; 2) ker je Šmartinska občina že lani drevesnico naredila, za kar so g. baron Warsberg veliki kos zemlje brezplačno dali. Dveh drevesnic pa treba ni, saj ima že vsaki količkaj dobri gospodar pri svoji hiši mali prostor, kjer si drevesni zarod odgojuje. Pačane pa še le zdaj k sadjereji buditi ni treba, ker so že zdavnaj vneti. To priča lepo število starih in mladih sadnih dreves. Komur so Pačke razmere prejšnjih let in lanskega leta znane, ni treba mu več besedi.

Iz Slov. goric. (Bauernverein — kriv prerok.) Pretečene dni hodil je tukaj po srenjah tajnik „bauernvereina“, od hiše do hiše govedo zapisavat. Pri tem pa je rad stisnil odhajajoč kmetom neko nemški in slovenski tiskano pismo. V istem dotično društvo graja naše slov. poslance. Najprvo naznanja pismo, da je „bauernverein“ dne 28. novembra 1886 v Skarnicah, v okraju brežkem, zboroval na poklic tamošnjih zaupnih mož (!) in da se je k temu zborovanju sešlo 150 (?) posestnikov. Nadalje se bere, da je govornik g. F. Vračko iz Ljutomera (?) v 1½ uro trajajočem govoru razpravljaj položaj kmečkega stanu, in potem se je o glasovanju soli od zbranih kmetov enoglasno sklenilo postopanje spodnještajarskih poslancev ostro grajati. Zaupni mož F. Dernač proslavljal je potem velike zasluge (!) poslanca Schönererja, kot pravega kmečkega prijatelja. Menda je mislil ta govornik, da je zato Schönerer prijatelj kmetom, ker bi rad nje in sploh vse Slovence pozobal. To pa se mu menda ne bode posrečilo, čeravno dočaka Metuzalemovo starost; kajti mi Slovenci smo za njegov goltanec pre-